

EWE GEWEUNTEN ZIJN KWAED OM LAETEN!

Zulks gebeurde in den tijd onzer vroeger zoo bloeiende koorzangmaatschappijen. Te Gent bestonden er toen twee, misschien de sterkste van geheel het land.

Hunne triomfen op buitenlandsche wedstrijden volgden de eene op de andere. Telkenmale gaven die triomfen aanleiding tot indrukwekkende volksbetoogingen: blijde inkomsten, plechtige ontvangsten, stoeten zonder einde waaraan gansch de stad deelnam.

Hij alleen kan er zich een gedacht van maken die dezen schoonen tijd heeft beleefd, en die de liefde kent welk ieder Gentenaar gevoelde voor de muziekkunst.

Wat er thans gebeurt op dit gebied is er maar een armoede nevens. De drift voor de sport heeft de liefde voor de kunst vervangen.

Andere tijden, andere zeden.

Tusschen die twee groote zangverenigingen bestond er, helaas!, geene goede overeenkomst; zij benijdden malkander, de eene was jaloersch van de andere. Beiden wilden den voorrang hebben.

Beiden wilden nummer 1 zijn.

De eene wilde de andere den loef afsteken.

Zoo gebeurde het eens dat een dier maatschappijen een groot concert gaf in haar nieuw lokaal dat zij op eigen kosten had laten bouwen.

En voor dit concert had zij de medewerking verkregen van eenen beroemden kunstenaar, een violonist wiens faam tot in de verste hoeken van Europa was doorgedrongen. Hij prijkte op het programma met den pompeuzen titel van "Soliste de S.M. l' Empereur de Russie." Geheel Gent kwam te been om dien vreemden artist te hooren en te bewonderen.

Zijn succes was overgroot, de gazetten getuigden dat het een nieuwe perel was aan de kroon van de gevierde zangmaatschappij.

Men sprak er weken en weken over, en vele jonge meisjes droomden lange nachten van den mooien russischen virtuoso met zijne smachtende oogen, zijnen prachtigen blonden knevel, zijnen verleidelijken glimlach, zijn betooverend spel.

In hare romantieke verbeelding zagen zij hem voor zich staan, fijn, slank en galant, in schitterend feesthabit, met gouden en zilveren borduursels afgelegd, en waarop tal van eere tekens en decoraties slingerden die blonken als sterren in den nacht.

Daar mocht de andere maatschappij nu een punt aan zuigen.

Doch deze hield zich niet voor verslagen: zij zou hare revanche nemen. En zoo gebeurde het.

Eenige weken later vernam men door de dagbladen dat deze maatschappij een buitengewoon muzikaal feest ging inrichten en dan nog wel een liefdadigheidsfeest.

Het zou gegeven worden in de groote zaal van den Casino, de schoonste van de stad.

De maatschappij zou er o.a. de twee koren uitvoeren waarmede zij binst den laatsten zomer den eereprijs had behaald op eenen Internationalen zangwedstrijd in Frankrijk.

Maar - en dat was geen klein bier - er was een "clou" bij, "un clou épatant" zoals de gazetten zegden.

De beroemdste zangeres der wereld, die met Adeline Patti mocht vergeleken worden, die voor koningen en keizers zong, niemand anders dan de Italiaansche diva, Signora Cora Divisconti de l'Opéra Royal de Milan, zou er zich laten hooren.

Overgroote affiches, meters hoog, brachten dit nieuws ter kennis van het Gentsch publiek Ronkende programmas, versierd met het portret der zangeres, werden van huis tot huis besteld.

Geene reklame werd gespaard om het liefdadigheidsfeest heinde en verre bekend te maken. Men vertelde dat de medewerking van de beroemde cantatrice enkel bekomen was ten prijze van veel goud.

Doch de voorzitter - een Mécène - had gezegd: "Koken moet kosten" en al de moeilijkheden waren uit de weg geruimd"

De "praeses" die naar dagelijkse gewoonte zijnen apéritif - een druppel Boonekamp ging drinken in het Café Montmorency, op de hoek van den Kouter en Vogelmarkt werd door zijne vrienden warm gefeliciteerd.

Hij lachte schalks van achter zijne brilglazen en bepaalde zich met te antwoorden: rira bien qui rira le dernier".

En toen hij later op zijn duizend gemakken, langs de Kouterdreef, naar zijn huis trok, hoorde men hem nog mompelen tusschen zijn tanden:

- We zullen 't ulder ne keer konteren.

De muziekwinkels en de boekverkopers waar voorop ingangskarten te bekomen waren, werden letterlijk bestormd. Iedereen wilde de Signora Cora Divisconti hooren en zien.

En veertien dagen voor het feest was er geen plaatsken van 'nen duim groot in de feestzaal van den Casino meer te verkrijgen.

Ook werden de leden van het comiteit dringend bijeengeroepen.

Er moesten immers maatregelen genomen worden opdat bij zulken ongewonen toeloop van volk alles in goede orde zou afloopen.

Er werd een aantal feestcommissarissen aangesteld om in de zaal goede wacht te houden, aan de opgekomenen eene geschikte plaats te geven, en er voor te zorgen dat de zetels bestemd voor de overheidspersonen - de aanzienlijkste der stad hadden ingeschreven - niet overrompeld werden.

Om alle botsing te vermijden werd er een afzonderlijke in- en uitgang voorbehouden. Dat zou nodig zijn. Een ruime vestiaire werd ingericht.

Voor dien moeilijken dienst moest een geschikt personeel aangeworven worden.

De bode der maatschappij - hij had ze zien geboren worden en zou er voor sterven - werd hiermede belast.

Doch hij kon dien zwaren post op zich niet alleen nemen, hij moest geholpen worden.

- Laet mij maer gewerden, verzekerde hij, 'k zal mijnen man wel vinden.

Den zelfden avond trok hij er reeds op los.

In het Heiliggeeststraatje woonde eene oude kennis van hem. Een aardig ventje, algemeer bekend onder den naam van "Duksken".

Hij deed een beetje van alles. Hij was schoenmaker van stiel, maar het werk overwoog hem niet; liever dan leeg te loopen deed hij dienst als getuige bij een notaris, hij droeg doodsbriefven uit, in de gebuurte belastte hij zich met allerhande commissies voor den eenen en den anderen; rap en habiel stak hij een handeken toe overal waar er maar 'nen kluit te verdienen was.

Als de "Knape" nu zijne hulp kwam inroepen om op den dag van het groot concert de vestiaire te helpen oppassen en hij de condities hoorde: vijf franken voor zijne moeite, natuurlijk veel drinkgeld en bovendien 's avonds goed eten en drinken in de societeit, was Duksken niet weinig in zijnen hof.

't Accoord was spoedig gesloten en werd seffens op den hoek in de "Pluime" met een stijve pint bezegeld.

De "knape" vond bovendien nog twee mannen van goeden wil. Met hun gevierden zou de vestiaire op wielkens loopen.

Om op Duksken terug te komen, hij was braaf, eerlijk, al wat ge wilt, maar hij had 'nen grooten défaut, zijn educatie liet veel te wenschen over.

Zijn vader zaliger, een schoenpinne gelijk hij, was ne platte Genteneire.

Aan zijne, grove, gemeene, onbeschofte tale kon men dadelijk raden dat hij langs de kanten van de "nieuwbrigge" geboren werd, wat niet weinig wil zeggen. Duksken had al de slechte gewoonten van zijn vader overgeërfd.

Hij was getrouwd met een oude dienstmeisse die altijd in groote diensten had gewoond en straf op haren "point d'honneur" was.

- 'k Zal hem die gemeene manieren wel afleeren, verzekerde zij. Maar 't was al boter aan de galg geweest.

Duksken, anders beleefd en vriendelijk, zondigde nogal dikwijls tegen de wet-

ten van de welgemanierdheid, en meer dan eens deed hij Ulalie - zo heette zijn teedere wederhelft - rood worden van schaamte.

Van den eenen kant was zij zeer in haar schik toen zij vernam dat Duksken alzo een vet baantje ging bekleeden op dat groot concert waar heel Gent al weken en weken van sprak. Maar van den anderen kant was zij fel verlegen. Immers, zij kende haar manneken, en zij dacht alzo in haar eigen:

- Al den eeldom, al 't gruit volk gaat er dien dag naartoe struimen, en Duksken gaat ze moeten te woord staan. Pourvu dat hij zijn tonge meester blijft, of anders zulle me in affronten vallen.

Zij nam Duksken eens goed onder handen, ze spelde hem de lesse.

- E tonge nie verbij klappe, zo sprak zij, vriendelijk zijn, minzaam en ge dienstig, maar... ge weet wa d'ak wil zegge.

Eerst en vooral e op e respekt hêwe.

Komt er 'nen heere of 'n dame binne, ge zegt:

“Welgekomen Menheere of Madame”. Vragen ze u 't een of 't ander:

“Aestublieft, Menheere of Madame. Mee plezier, Menheere of Madame”.

Stoppe z'iets in uw handen- drinkgeld komt altijd zoete binnen -niet laten van te zegge: “Merci, Menheere of Madame.”

In azuu veur iedereen, gruit of klein, veel of weinig, en ge zult eere halen van uw werk.

Duksken zwoer bij hoog en bij laag dat Ulalie op haar twee ooren mocht slapen, hij zou haar geen schande aan doen.

Op den dag van het concert was Duksken - een klein mager ventje - al vroeg in groote tenue.

Zijn trouwjasken eerst ferm uitgeklopt, ging hem nog als geschilderd. Zijn leerskens blonken als spiegels en zijn half hemdeken met glad gestreken witte borst, stond stijf als een berd.

Ulalie had hem bovendien 'nen witten kravat aangedaan: dat is chic, verzekerde zij. Duksken had zich laten scheren bij een coiffeurke uit de Bennesteeg; zijn knevel was vol gestreken met kosmetiek, de punten stonden keersrecht als stokskes, hij zag er uit als 'nen gepensioneerde onderofficier op zijn beste.

Fier als een pauw en het herte vooruit trok Duksken er van onder, nadat Ulalie hem nog wel vijf, zesmaal had voorgelezen en voorgeleerd:

- Beleefd zijn, welgemanierd zijn.

- Geen kooldragersmanieren.

Het was een echte stroom van volk in den Casino. “Tout Gand” was daar.

De vestiaires werden letterlijk overrompeld en de mannen met den dienst gelast - waaronder Duksken en de knape - hadden geen handen genoeg om iedereen te bedienen en te ontlasten.

Maar Duksken trok zich goed uit de slag; het liep alles op wielkens. Hij con-

troleerde de kaaten met een beleefd “aes 't belieft, menheere of Madame”, hij nam mantels, jassen, wandelstokken af met een minzaam” ‘t es in goe handen, Menheere of Madame”

En hij toonde de weg van den entr e tot de groote zaal met een vriendelijk: “Daar zullen ze een goede plaatse geven, Menheere of Madame.”

En toen hij drinkgeld kreeg - het regende drinkgeld - hier ‘nen kluit, daar een kwartje en soms ook een half manneke, zei hij glimlachend: “Duizend keeren dank, Menheere of Madame”.

Zijn giletzakske zat al zo vol als een ei.

Duksken was content van zijn eigen; hij herkende zichzelf niet meer. Hij wenschte dat Ulalie hem zag; zij zou niet weinig hooveerdig zijn.

Hij stond daar nu al een geslagen uur en nog geen enkelen keer had hij zich missproken. Een mirakel!

Al met eens hoorde hij het geruisch van zijden kleeren en kwam een fijnen reuk zijn neusgaten strelen.

Hij keek op en eene deftige, bejaarde dame met een jonge juffer naast zich stonden voor hem.

Duksken werd als van de hand Gods geslagen. Hij herkende de beide dames dadelijk. 't Was Baronesse van Sazeghem met haar jongste dochter. Zij woonde in de Volderstraat in een prachtig huis met koetspoort. Ze hield knechten en meiden, peerd en voiture, en Ulalie ging er soms, in geval van nood den binnendienst doen.

Duksken, geheel verbauwereerd, gaf zulken diepe salut voor beide dames, dat zijn half hemdeken er van kraakte.

Hij hikkelde: “Welgekomen Mevr e, wel gekomen eeffr e.”

De Baronesse van Sazeghem lachte goedhartig en zei: “Dank u vriend, wilde zoo goed zijn om ons te ontlasten van onze regenmantels en onze parapluis? (Het was beginnen mijzelen) - Mee plezier Mevr e, ten euwen dienste, Mevr e.

Ze gingen met hem mee en die fijne welriekende geur - dat moest de juffrouw zijn - volgde mede.

Duksken snuffelde hem hem gulzig op.

Hij was er gansch door bedwelmd. Dat rook nog wat beter dan de gemeene parfumerie van ‘t coiffeurke uit de Bennestege, en wat fijner dan de poezemie- nekes, die in dien tijd in ‘t Posthoornstraatje woonden, en wien Duksken in ‘t voorbijgaan soms een oogsken trok. Had Ulalie dat moeten weten!

Onderwege praatte de Baronesse familiair voort. Zij sprak met Duksken als met haar gelijken: over 't concert “over de schoone zaal” over de beroemde zangeres, enz. en Duksken, al meer en meer van zijn stuk, vond geen andere woorden dan:

“Ja, Mevrêwe, zeker Mevrêwe, en waar zijn Mevrêwe.”

Als de kwestie van de vestiaire nu in orde was, en Duksken alles goed verborgen had, ging de barones in haren porte-monnaie en stak Duksken 'nen dobbelen frank in zijn hand. En dan vervolgde zij: “Wilde nu zo goed zijn, mijnen vriend, ons de naaste weg te wijzen veur de zale.

- Mee veel plezier, Mevrêwe”.

Duksken ging vooruit. Hij was heel en al van zijnen kaba. De vriendelijkheid van de baronesse, dien hemelschen geur die hem bedwelmdde, en bovendien diene schuune blinkende dobbele frank, die in zijn vestzakken lag te kriebelen en te bijten, 't was te veel in eene keer. Hij had zijn zinnen verloren. Hij wist niet meer waar hij ging of stond. 't draaide al voor zijn oogen. Ook als de baronesse hem altijd minzaam vroeg: “We kwamen op 't laatste knipke. Er is zeker al veel volk binnen ?” stond Duksken zo danig beteuterd dat hij eerst geen antwoord vond. Doch toen de baronesse er bij voegde: “De beste plaatsen zijn zeker allemaal genomen?” hervond Duksken de sprake.

't Was nu of nooit de gelegenheid beleefd te zijn, en aan die edele baronesse zijn welgemanierdheid te toonen. Doch alles was vergeten. Hij was zijn bolle kwijt. En in plaats van te zeggen “'k Vrage wel excuse, Mevrêwe, pardon Mevrêwe, kwam het al met eenen keer brutaal ga weg uit zijnen mond als een donderslag: “Kust gij mijn kluute, Mevrêwe, de zale 'n es nog nie halfvol.”
Tableau!!!

Ewe geweunten zijn kwaed om laeten! zegt men in 't Gentsch, en in 't Fransch: Chassez le naturel et il revient au galop.”

Spreekwoorden zeggen altijd de waarheid.

Duksken moest het eilaas ondervinden, tot zijn groote schâ en schande.

Lodewijk De Vriese.

1925